

Nr 656

Av herrar **Gustafson** i Göteborg och **Antby**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 73, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, så ock om fortsatt giltighet av samma lag, m. m.

I proposition nr 73 hemställer Kungl. Maj:t att giltighetstiden för lagen om bankaktiebolags kassareserv förlänges ytterligare ett år till den 1 juli 1957 samt att ränteregleringslagen likaledes förlänges ytterligare ett år till samma datum. Båda lagarna har beredskapslagstiftnings karaktär.

Lagen om kassareserv

Ett behov föreligger för fortsatt beredskapslagstiftande på förevarande område. Möjligheterna att meddela föreskrifter om bankernas kassareserver är ett medel i den penningvårdande politikens tjänst, som i vissa lägen bör finnas att tillgå. Kassareservlagstiftningens betydelse som inflationshämmande instrument bör emellertid inte överdrivas. Grunden till en effektiv penningvårdande politik måste läggas genom en efter de skiftande lägena avpassad kredit-, penning- och räntepolitik. Variationer i kassareserverna får utgöra ett komplement härtill och härigenom bli ett värdefullt stöd för den penningvårdande politiken.

Med den uppfattning om kassareservlagstiftningens roll i den ekonomiska politiken, som här skisserats, är det naturligt att hävda en viss försiktighet beträffande maximeringen av relationstalet mellan kassareserv och förbindelser. Då lagstiftningen förlängdes 1954, beslöt riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t att fastställa nämnda relationstal till 50 procent mot förut gällande 25 procent. Kungl. Maj:t föreslår nu, liksom i fjol, att maximikravet på kassareserven bibehållas vid 50 procent. Enligt vår uppfattning är en maximering i lagstiftningen om 50 procents kassareserv för hög. Tillräcklig anledning saknas att frångå det tidigare i lagen stadgade maximikravet om 25 procent. Vi förordar därför att riksdagen beslutar en ändring av ifrågavarande procenttal från 50 till 25. Vi förutsätter vidare att såsom hittills i första hand frivilliga överenskommelser mellan riksbanken och de enskilda kreditinstituten eftersträvas beträffande kravet på lämplig kassareservkvot och dess nödvändiga differentiering med hänsyn till de olika bankgruppernas in- och utlåningsstruktur.

Ränteregleringslagen

Då frågan om ränteregleringslagen tidigare behandlats av riksdagen har från den meningsriktning vi tillhör framhållits, att en lagstiftning av denna art inte kan tjäna sitt föregivna syfte och även av andra skäl är klart olämplig. Skulle lagstiftningen sättas i kraft är riskerna stora för administrativt godtycke. Rättssäkerheten skulle komma i fara. Lagstiftningen skulle vidare sannolikt leda till en detaljreglerad kreditransonering med därav följande desorganisationstendenser på kreditmarknaden. Marknaden utanför de reguljära kreditinstituten skulle tillväxa och bankernas möjligheter till ordinär långivning skulle än mer begränsas. Dessa synpunkter anser vi ha oförminskad giltighet. Redan av dessa skäl anser vi därför att ränteregleringslagen bör avskaffas.

Kungl. Maj:ts förslag att ytterligare förlänga ränteregleringslagen är på visst sätt överraskande. Denna hör nämligen hemma inom den form av kreditpolitik, som i väsentliga delar övergavs genom den plötsliga omvägningen i räntefrågan i april 1955 och som kortast och mest uttrycksfullt kan karakteriseras som "den spikade räntans politik". Den omständigheten, att ränteregleringslagen fick ligga oanvänd och att en kreditpolitik av annat slag tillgreps, är ett uttryck för att riksbanksledningen uppenbarligen inte trodde att en direktreglering av räntorna skulle vara rätta vägen att lotsa oss ur svårigheterna. Mest följdriktigt hade därför varit att ränteregleringslagen nu fått utlöpa utan ytterligare förlängning.

Med hänvisning till det ovan anförda får vi således föreslå,
att riksdagen måtte

1. med ändring av vad Kungl. Maj:t hemställt i proposition nr 73 för sin del besluta sådan lydelse av 1 § lagen angående rätt för Konungen att meddela bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, att relationstalet mellan bankaktiebolags kassareserv och förbindelser fastställs till 25, samt

2. avslå det i proposition framlagda förslaget om ytterligare förlängning av ränteregleringslagen.

Stockholm den 13 mars 1956

Sven Gustafson
i Göteborg

Sven Antby
